

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra filozofie

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce: diplomová
Posudek: oponenta
Práci hodnotil: Mgr. Radek Schuster, PhD.
Práci předložila: Bc. Jana Švadlenková
Název práce: **Filosofické přístupy k simulaci a fikci**

1. CÍL PRÁCE (uved'te, do jaké míry byl naplněn):

Cíl, resp. záměr, je v práci stanoven košatě: „Předpokládám, že fiktivní a simulované si je za určitých okolností podobné a mým záměrem je v práci více přiblížit, jak jsem k tomuto předpokladu dospěla. / Tato práce se pokusí osvětlit, jak lze chápat pojmy „simulace“ a „fikce“. Zároveň je mým záměrem ukázat, zda tyto pojmy mají něco společného. Pokusím se zjistit, jaký je ontologický status předmětů v simulacích, a jaký ve fikcích. Tyto analýzy následně porovnám se záměrem zjistit, jak moc si jsou otázky ohledně existence předmětů ve filosofickém diskursu o simulacích podobné s těmi ve filosofickém diskursu o fikcích.

Záměr práce byl naplněn přesvědčivě.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Práce je přehledně rozdělná do tří částí. První je věnována problému simulace, přičemž jsou akcentovány Putnamovy myšlenkové experimenty mozek v kádi a Dvojče Země a Chalmersův virtuální digitalismus a jeho kritika (Beisbart, Brey, McDonnell a Wildman). Druhá část je věnována fikci, přičemž je uvedena paradoxem fikce (máme emoční reakce na fiktivní objekty, emoce se mohou vztahovat pouze k existujícím objektům, fiktivní objekty neexistují (Radford a Weston, 1975)) a jsou v ní vyloženy tři filosofické přístupy k ontologii fiktivních objektů – posibilismus, meinongianismus a kreacionismus. Třetí část pak nabízí inovativní a originální komparaci fenoménu fikce a simulace, resp. propojení diskurzů o fikci a simulaci a aplikaci filozofických analýz fiktivních objektů na objekty simulované.

Obsahově se podařilo postihnout reprezentativní filozofické diskuze o simulaci i fikci, byť by bylo užitečné zejména v případě diskurzu fikce zahrnout i další hojně reflektované autory (Umberta Eca, Ruth Ronen či Lubomíra Doležela).

Práce je napsaná promyšleně a srozumitelně, byť u některých filozofických argumentů není akcentován jejich původní osten (např. Putnamův mozek v kádi, Bostromův simulační argument).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Jazykový projev autorky a formální úroveň textu odpovídají nárokům obvykle kladeným na diplomové práce. Všiml jsem si jen několika málo pochybení v interpunkci.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Práci pokládám za podařený a aktuální příspěvek k filozofické diskuzi o simulaci i fikci. Diplomantka v práci prokázala předpoklady pro doktorské studium a další tvůrčí a badatelskou činnost.

Několik formulací mi nedávalo smysl, například:

- Při výkladu Baudrillardovy koncepce hyperreality je uvedeno: „ (...) při simulaci dochází k tomu, že tvoříme mapu bez toho, aniž bychom měli předem dané území. Dochází zde k záměně reálného za *reálné*.“ (str. 4)
- Funkcionalismus je charakterizován tezí: „stroj funguje na podobné bázi jako mysl“ (str. 6). Řekl bych to obráceně.
- Při výkladu Lewisova posibilismu v práci, jež byla napsána v termínu, je tento reálný fakt situován do světa možného: „Umím si představit, že tráva může být růžová, či si umím představit svět, v němž tato práce byla napsána v termínu.“ (str. 23)
- Při výkladu „meinongianismu“ je uvedeno: „Bavíme-li se však o zlaté hoře, která je fikčním objektem, pak můžeme tvrdit, že má vlastnosti být zlatý a být horou, avšak nemůžeme už určit (SIC) kde se nachází, nebo jak je vysoká a nemůžeme ji tak popsat nějakým konečným výčtem vlastností. Analogicky toto pak platí pro fiktivní postavy. Můžeme jim připsat vlastnosti, které jsou v knihách, avšak tento výčet nemůže být kompletní, jelikož v něm chybí vlastnosti, které v předlohách nejsou.“ Predikáty „být zlatý“ a „být horou“ mi připadají jako konečný výčet vlastností. Naopak, nedokáží si představit popis

čehokoliv, který by nabídl kompletní výčet vlastností onoho čehokoli. (Výjimkou jsou snad jen matematické a logické definice).

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1) Jedním ze stěžejních závěrů práce je následující tvrzení: „(...) klíčovým prvkem pro tvorbu simulovaných i fiktivních předmětů je náš reálný svět. Jen díky němu můžeme vytvářet představy či simulace, jelikož právě z reality čerpáme inspiraci.“ Není však existence reálného světa jen triviálním předpokladem, který se většina filozofických koncepcí (digitální) simulace právě snaží zpochybnit?

2) Diplomantka metodicky pomíjí jazykový či sémantický aspekt svého zkoumání: „Řekneme-li například, že Holmes je slavnější než Priest, pak se toto tvrzení může zdát na první pohled pravdivé. Avšak dle Priesta nemáme žádné nástroje, jak tato tvrzení správně zformalizovat. Jelikož ale tento problém řeší z hlediska sémantiky, tak není pro tuto práci relevantní.“ (str. 25)

„Searle se ale fikcí zbývá z jazykového hlediska, které však není mým způsobem zkoumání, a proto jej uvádím jen velmi krátce.“ (str. 31) Dává smysl Putnamův argument mozku v kádi bez jeho teorie sémantického externalismu? Je konzistentní metodologie zkoumání, jež se zaměřuje na fikce zformulované v jazyce a přitom odhlíží od jazykového významu?

3) V případě digitálně simulované skutečnosti se často zdůrazňuje princip imerze. Je možné jej aplikovat či analyzovat i v případě fikce?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhovělo):

výborně

Datum: 24. srpna 2023

Podpis: